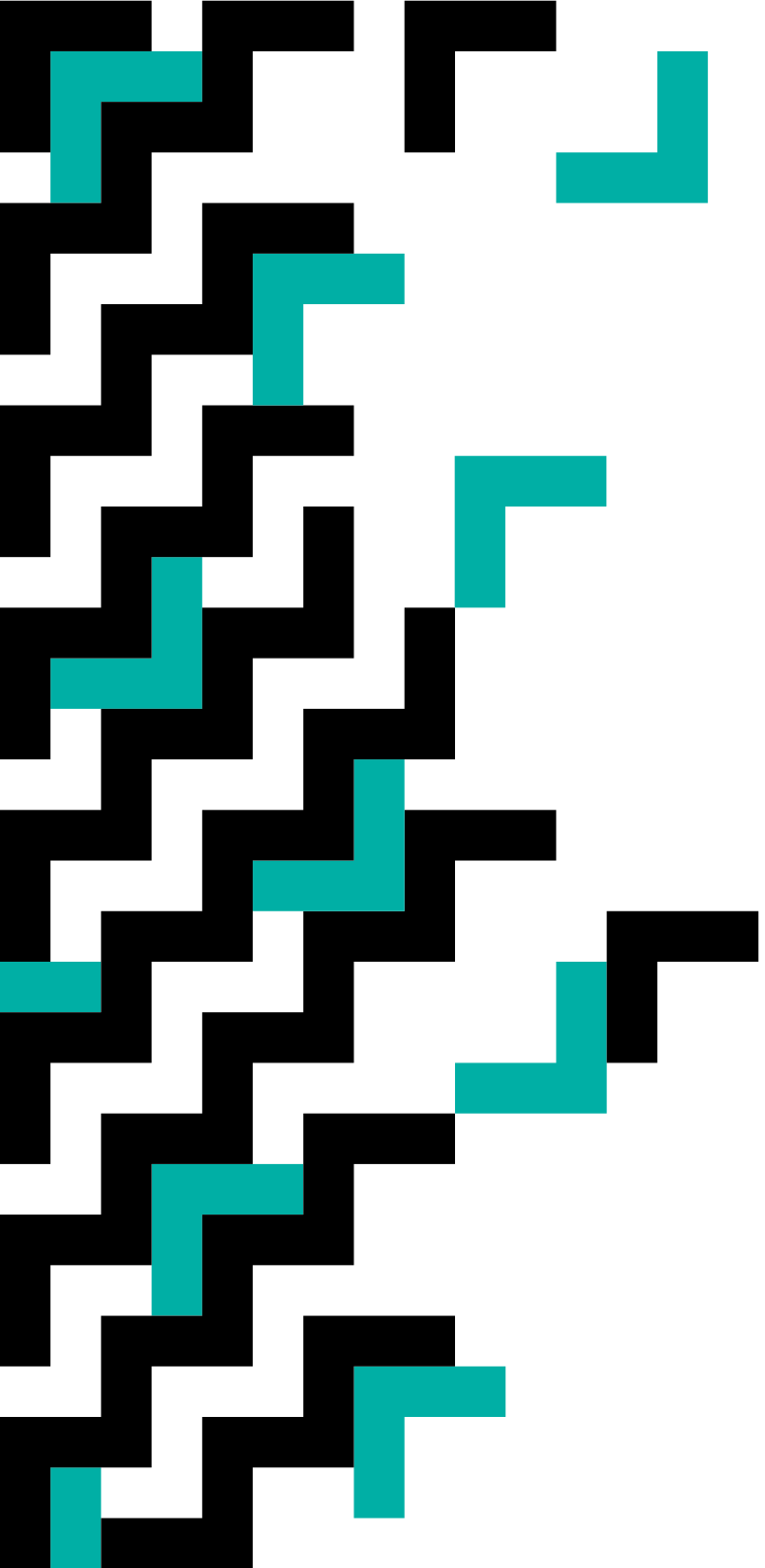

JAARVERSLAG 2022

VOORWOORD

2022 is voor onze universiteiten een uitdagend jaar geweest. In de nasleep van de coronacrisis werden wij geconfronteerd met snel oplopende loon- en energiekosten, dit alles tegen een achtergrond van een aanhoudende onderfinanciering van de eerste geldstroom, aanhoudende onderindexering en toekenning van (veel) te beperkte investeringsmiddelen.

Toch getuigen onze universiteiten van een grote veerkracht. Internationaal zijn wij toonaangevend, zoals mag blijken uit het unieke gegeven dat wij alle vijf deel uitmaken van de prestigieuze Europese universiteitsnetwerken. Onze samenwerking met het bedrijfsleven is een van de meest intense binnen Europa, wat onvoldoende gekend en gewaardeerd wordt. Op die manier dragen wij structureel en in zeer belangrijke mate bij tot de creatie van welzijn en welvaart voor Vlaanderen.

In 2022 moesten wij veel te vroeg afscheid nemen van Caroline Pauwels, erector van de Vrije Universiteit Brussel en tot de lente van dit jaar gewaardeerd lid van het VLIR-bureau. Wij zullen ons haar onder meer herinneren als een bezielde voorvechtster van de mensenrechten, van de vrije meningsuiting en van academische vrijheid. In diezelfde geest blijven wij ons engageren om een veilige thuis te bieden aan wetenschappers die in hun thuisland bedreigd of vervolgd worden. Dankzij de steun van de Vlaamse Regering en in samenwerking met Scholars at Risk konden het afgelopen academiejaar niet minder dan acht bedreigde wetenschappers worden opgevangen. Ook in het nieuwe academiejaar blijft de Vlaamse Regering dit initiatief steunen.

Met dit jaarverslag bieden wij u een greep uit de zeer gevarieerde werkzaamheden die de universiteiten in de schoot van VLIR samen uitvoeren. VLIR vormt het uitgelezen platform om relevante goede praktijken te delen en gezamenlijke standpunten ten aanzien van het beleid uit te werken. Wij maken graag van deze gelegenheid gebruik om de collega's van het VLIR-secretariaat en de tientallen experts, die het kloppend hart zijn van onze werkgroepen, te bedanken voor hun inzet in het afgelopen jaar.

Rik Van de Walle
voorzitter

Koen Verlaeckt
secretaris-generaal

INHOUD

2 Voorwoord

4 Een greep uit de dossiers van 2022

- Budgetneutrale overstap naar de indexprovisie
- Interuniversitaire langetermijnplanning voor groene investeringen op de campussen
- CAO VI
- Advies omzetting Europese klokkenluidersrichtlijn
- Newlead
- Akkoord over controlewijzer taalregeling
- Personeelsstatistieken
- Starttoetsen en verplichte remediëring
- Studieadvisering
- Instroom Oekraïense studenten
- Opleidingsaanbod
- E-learning module loopbaandenken
- Educatieve master
- Contingentering
- Kwaliteitszorg
- Evaluatie abortuswetgeving
- Rapport Vlaams Talenonderwijs
- Grensoverschrijdend gedrag
- Diversiteit in het curriculum
- Mentaal welzijn
- iBOF: Elf interuniversitaire onderzoeksprojecten goedgekeurd
- Steun voor het onderzoeks-, innovatie- en valorisatielink van Europese universitaire netwerken
- Nieuw convenant tussen VLIR en EWI
- Stakeholder Engagement Panel
- Academisch erfgoed
- Richtlijnen voor onderzoekers over dual use en misuse van onderzoek
- Nagoya Protocol

- Mensenrechten
- Proefdierenbeleid
- Kennisveiligheid
- Kennismigratie
- Project Bedreigde wetenschappers
- Alumnirelaties
- Buitenlandse zendingen
- Ontwikkelingssamenwerking

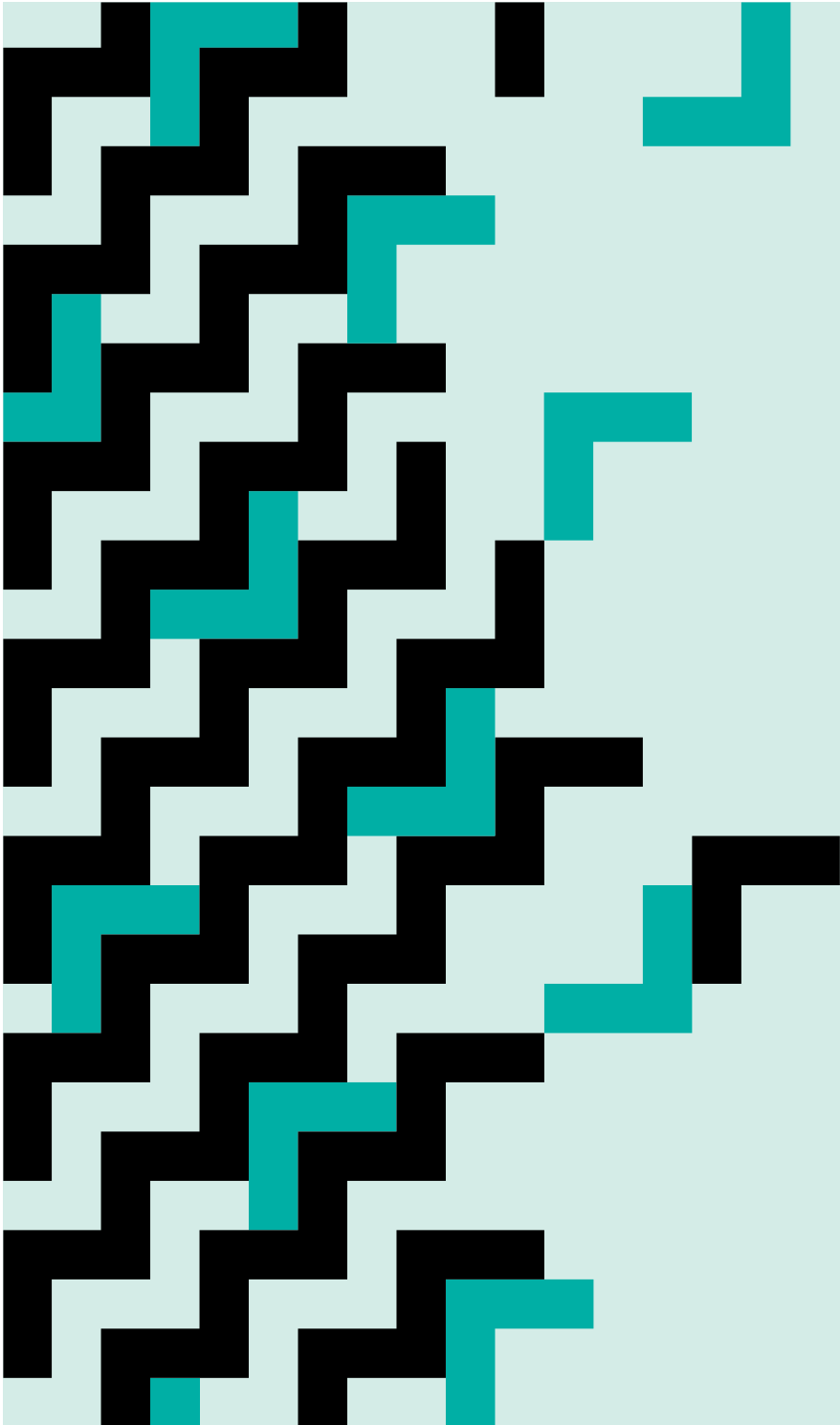
14 Interne organisatie

- Samenstelling raad en bureaus
- Personeel VLIR-secretariaat
- VLIR-overlegplatformen

16 Persberichten, opiniestukken en actua

17 Kerncijfers

18 Colofon

DOSSIERS 2022

EEN GREEP UIT DE DOSSIERS VAN 2022

Budgetneutrale overstap naar de indexprovisie

Onder impuls van de universiteiten onderhandelen de hogeronderwijsinstellingen met de overheid over de automatische aanpassing van de looncomponent van de werkingsuitkeringen bij de overschrijding van de spilindex. Door deze overstap van het systeem van de gezondheidsindex naar het systeem van de spilindex, vermijden de universiteiten een verdere aanzienlijke onderindexering van de looncomponent. Door de overstap budgetneutraal te realiseren voorkomen de instellingen een aanzienlijke negatieve impact op de universiteitsbudgetten.

De financiële uitdagingen voor de universiteiten zijn bijzonder groot. VLIR vraagt daarom een correcte uitvoering van het indexeringsmechanisme zoals voorzien in de Codex Hoger Onderwijs. De recurrente impact van de onderindexering op werking en investeringen leidt de universiteiten naar een zo goed als onhoudbare situatie.

Interuniversitaire langetermijnplanning voor groene investeringen op de campussen

De universiteiten delen expertise over langetermijnplanningen voor groene investeringen op de campussen. De universiteiten houden een sterk pleidooi voor een verhoging van de investeringstoelage, zonder thematische oormerking. De huidige investeringstoelage is ontoereikend en dekt slechts 22% van de noodzakelijke kosten om de interuniversitaire langetermijnplanning voor groene investeringen te kunnen realiseren.

CAO VI

De hogeronderwijsinstellingen onderhandelen cao VI voor de sector Hoger Onderwijs voor de jaren 2021–2024. De cao (en het concretiserende addendum) bevat onder andere maatregelen voor een wendbaar en weerbaar personeelsbeleid, met inbegrip van vorming, om langdurige afwezigheden wegens ziekte te voorkomen en om de re-integratie van zieke personeelsleden te bevorderen. Daarnaast worden er aan de financiering van de instellingen ook aanvullende middelen toegevoegd voor de verhoging van de fietsvergoeding, de toekenning van een internetvergoeding,

de financiering van een kortingskaart en het voeren van een mobiliteits- en digitaliseringsbeleid..

Advies omzetting Europese klokkenluidersrichtlijn

De universiteiten adviseren bij de omzetting van de Europese klokkenluidersrichtlijn naar een klokkenluidersregeling voor het onderwijs. Het doel van deze richtlijn is om personen te beschermen die in de werkomgeving verkregen informatie over inbreuken op EU-regelgeving melden. Om de administratieve last voor de instellingen zo veel mogelijk te beperken, worden zo veel mogelijk alleen de verplichte elementen uit de klokkenluidersrichtlijn omgezet.

Newlead

VLIR participeert als projectpartner aan het Newlead-project dat gefinancierd wordt door het Erasmus+ programma van de Europese Unie. Het project focust op relevante goede praktijken van academisch leiderschap en veranderingsmanagement. Daarbij wordt zowel gekeken naar de top van de universiteiten, als naar het middenmanagement. Het VLIR-secretariaat draagt bij tot de realisatie van een inspiratiegids op basis van diepte-interviews met een tiental bestaande leiderschapsprogramma's.

Akkoord over controlewijzer taalregeling

De Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat de beheersing van de onderwijstaal en bestuurstaal opgelegd wordt aan elk lid van het onderwijzend personeel en van het academisch personeel belast met een onderwijsopdracht. In overleg met de hogeronderwijsinstellingen ontwikkelt het Regeringscommissariaat een nieuwe controlewijzer rond de taalregeling. Dit document stelt ondubbelzinnig dat de taalcontrole personeelsleden vat die op een structurele en autonome wijze belast zijn met een onderwijsopdracht.

Personeelsstatistieken

Naar jaarlijkse traditie publiceert VLIR het overzicht *Statistische gegevens betreffende het personeel aan de Vlaamse universiteiten*. Deze publicatie geeft inzicht in de opbouw en de evolutie van het personeelsbestand van de Vlaamse universiteiten, volgens categorie, wetenschappelijke discipline, geslacht, leeftijd, nationaliteit en anciënniteit.

De publicatie is beschikbaar op de VLIR-website:
<https://vlir.be/publicaties/personeelsstatistieken/>

Starttoetsen en verplichte remediëring

Krachtens het decreet Hoger Onderwijs zal, met ingang van 2023, verplichte remediëring gekoppeld worden aan het resultaat van deelname aan een starttoets (of verplichte ijkingstoets). De invoering van de verplichte remediëring wordt in 2022 voorbereid in verschillende VLIR-werkgroepen, waaronder de werkgroep Remediëring. De focus ligt hierbij op het realiseren van een blauwdruk in de vorm van een aantal gemeenschappelijke minimale afspraken waarbinnen de remediëring geïmplementeerd kan worden in elke instelling. Gelet op de omvang van de nieuwe opdracht worden subsidieaanvragen voorbereid voor, enerzijds, de ontwikkeling van het remediëringaanbod in de instellingen en, anderzijds, voor de centrale coördinatie. De aanvragen worden in oktober gehonoreerd. In het kader van de beheersovereenkomst 2020-2024 tussen VLIR en de overheid voor het optimaliseren van de toetsen, werken de universiteiten in 2022 verder aan een aantal gemeenschappelijke doelstellingen. Deze betreffen onder andere de verschillende facetten van de validiteit, de afstemming met de startcompetenties van het academisch hoger onderwijs en een efficiënte organisatie van de afnames voor meerdere bachelors in het bredere STEM-domein. De universiteiten geven in juni hun akkoord aan de verplichte deelname aan een starttoets voor de bachelor in de Biomedische wetenschappen.

Studieadvisering

Het thema van instroom in het hoger onderwijs is sterk gerelateerd aan dat van het studieadvies en de studieloopbegeleiding. Op initiatief van de VLIR-werkgroep SIDU (Instroom, Doorstroom, Uitstroom) vindt op 28 april 2022 een uitwisselingsdag *Studiebegeleiding 2.0*. plaats. Doel is om in vier thematische sessies onder professionele begeleiding stil te staan bij de huidig snel veranderende context, de versterking van het eigen netwerk en de toetsing van de kennis van de sessie van keuze aan de inzichten van collega's van de andere instellingen.

Instroom Oekraïense studenten

Naar aanleiding van de crisis in Oekraïne nemen de Vlaamse universiteiten verschillende maatregelen om Oekraïense en (Wit-)Russische studenten in het hoger onderwijs te integreren. In de schoot van VLIR wisselen de universiteiten informatie en goede praktijken uit en lijsten ze gezamenlijke vragen en actiepunten op. Uit het overleg blijkt dat de universiteiten op dezelfde lijn zitten qua toelatingsvoorwaarden, taalvoorwaarden, de deadlines en het studiegeld. Er zijn voldoende documenten rond diploma's, wat een groot verschil is met de situatie tijdens de instroom van Syrische vluchtelingen enkele jaren geleden. De meeste diversiteit situeert zich binnen de flankerende maatregelen, zoals taalbegeleiding, specifieke begeleiding en huisvesting.

Opleidingsaanbod

Binnen VLIR bespreken de Vlaamse universiteiten hoe het universitaire opleidingsaanbod er optimaal uitziet. Ze stemmen onderling af over het bestaande (anderstalig) aanbod en bediscussiëren voorstellen voor nieuwe opleidingen. Met betrekking tot het anderstalig aanbod vragen de universiteiten een versoepeling van de taalregeling. Het strikte taalkader waarbinnen ze moeten werken, belemmert de instroom van buitenlands talent, zowel bij studenten als bij onderzoekers. VLIR wisselt hierover ook van gedachten met het werkveld en met de Commissie Hoger Onderwijs.

E-learning module loopbaandenken

In opvolging van de engagementsverklaring *Bruggen bouwen tussen het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt* tussen VLIR en VDAB wordt het project rond de ontwikkeling van een e-learning module over loopbaancompetenties verdergezet. Het project situeert zich in de context van het levenslang leren en heeft tot doel via een digitale en opleidingsgerichte aanpak het loopbaandenken te versterken bij verschillende groepen onderwijsprofessionals. Het project kent een gedeelde financiering tussen VLIR en VDAB. De ontwikkeling van de module wordt in juni 2022 gegund aan Deloitte met de bedoeling de werkzaamheden in december 2022 af te ronden.

Educatieve master

In de context van de VLIR-werkgroep Lerarenopleiding voeren de universiteiten gesprekken over de afstemming van de modernisering van het secundair onderwijs op de academische lerarenopleidingen. In het nadenken over de afstemming tussen de opleiding en het beroep, speelt ook het civiele effect van het bekwaamheidsbewijs een belangrijke rol. De universiteiten gaan het gesprek aan over de noodzaak van een volwaardig civiel effect van de educatieve master ten aanzien van andere trajecten die leiden tot het beroep van leraar. Ze werken voorstellen uit om de instroom te verhogen, de gerichtheid op kwaliteit te verscherpen en de uitstroom te bewaken.

Contingentering

Sinds ongeveer 25 jaar bestaat er een contingentering waarbij de toegang tot de vervolgoopleidingen Huisartsgeneeskunde en Specialistische geneeskunde beperkt wordt tot een vooraf bepaald quotum. De Vlaamse overheid organiseerde hierop een toelatingsexamen voor de start van de basisopleiding Geneeskunde, eerst onder de vorm van een *numerus clausus* en de laatste jaren onder de vorm van een *numerus fixus*. In de Franstalige Gemeenschap werd nooit een effectieve filter geïmplementeerd. In 2022 werkt de federale minister van volksgezondheid aan een akkoord tussen de federale overheid en de Franstalige Gemeenschap aangaande de contingentering. Dat iedereen die mag starten in de opleiding een Riziv-nummer krijgt en er een *numerus fixus* toelatingsexamen in de Franstalige gemeenschap

komt, zijn volgens VLIR belangrijke positieve maatregelen in het akkoord. Een en ander wel op voorwaarde dat deze maatregelen volledig worden uitgevoerd. VLIR vindt het moeilijk te aanvaarden dat de *numerus fixus* zal worden ingevoerd in de Franstalige Gemeenschap vanaf 2023. Alle dossiers tot en met 2028 zullen volledig worden geregulariseerd.

Kwaliteitszorg

Ook in 2022 blijft de instellingsreview op het voorplan. VUB, UAntwerpen, KU Leuven en UHasselt ontvangen hun beoordelingsrapport en krijgen allen een positieve beoordeling. Aan UGent vinden in het najaar het verkennend en verdiepend locatiebezoek plaats; het beoordelingsrapport en besluit volgen in 2023. Binnen de VLIR-werkgroep Kwaliteitszorg wisselen de universiteiten ervaringen uit over de bezoeken, de aanpak van de verschillende reviewcommissies en de opvolging van de aanbevelingen.

Er wordt ook overlegd over andere kwaliteitszorg-gerelateerde materies, zoals kwaliteitszorg bij alternerende vakken en de koppeling van kwaliteitszorg aan de ontwikkelingen rond micro-credentials en levenslang leren.

VLIR participeert aan het Klankbordoverleg, het overlegplatform tussen NVAO, de universiteiten, de hogescholen, de studenten en de Vlaamse overheid. Op de agenda van dit overleg staan onder meer het kwaliteitstoezicht van de lerarenopleidingen, de evaluatie van het kwaliteitszorgstelsel en de ENQA-*peer review* van NVAO.

Evaluatie abortuswetgeving

In uitvoering van het federaal regeerakkoord richten de Belgische universiteiten een interuniversitaire stuurgroep op om de abortuswetgeving en -praktijk in ons land te evalueren. Dit zal begin 2023 uitmonden in een rapport, dat de verdere politieke besluitvorming moet voeden.

VLIR verzorgt de administratieve en inhoudelijke ondersteuning van de stuurgroep en de vier thematische werkgroepen. Twee beleidsmedewerkers worden hiertoe aangesteld met financiering van de FOD Volksgezondheid.

Rapport Vlaams Talenonderwijs

Het Vlaams Talenplatform bundelt de expertise rond talenonderwijs van de verschillende Vlaamse universiteiten. Het platform wil het taalvaardigheidsniveau van de Vlaamse leerlingen en de keuze voor talenopleidingen in het secundair en hoger onderwijs bevorderen door kennis te verzamelen, betrokkenen samen te brengen en acties te initiëren. Zo wil het Vlaams Talenplatform wegen op zowel het beleid en het werkveld van het talenonderwijs als op de algemene perceptie van en het publieke debat over talen. Nadat het Talenplatform in het voorjaar een grootschalige enquête bij Vlaamse talenleerkrachten heeft afgenomen, publiceert het begin september 2022 het rapport *Naar een talenonderwijs in topvorm*. In het rapport worden negen bevindingen geformuleerd die betrekking hebben op lesmateriaal, professionalisering, eindtermen, specifieke uitdagingen voor het talenonderwijs en de nood aan een talencampagne. Daarnaast doet het rapport meer dan twintig aanbevelingen aan verschillende actoren, waaronder de overheid, de koepels, de uitgeverijen en professionaliseringsorganisaties, met wie het platform in de maanden daarna in gesprek gaat.

De publicatie is beschikbaar op de website van VLIR:
https://vlir.be/beleidsdomeinen/onderwijs-en-kwaliteitszorg/#tab_4

De Vlaamse Regering keurt in januari 2022 de studierichting Moderne talen in het secundair onderwijs goed, die zich richt op taalsterke leerlingen, en die er komt op initiatief van het Vlaams Talenplatform.

De ontwikkelcommissies, waarbij het Talenplatform ook betrokken is, geven deze richting dit najaar verder vorm. Het Vlaams Talenplatform ondersteunt de uitrol ervan met een grootschalige talencampagne, met onder andere getuigenissen met taalambassadeurs, een congres rond taaltechnologie en een studiedag rond motivatie voor talenrichtingen.

Grensoverschrijdend gedrag

In 2022 wordt een evaluatie afgerond van de implementatie van het Charter Grensoverschrijdend Gedrag. Na het opmaken van de stand van zaken hoe het charter uit 2018 in elk van de universiteiten ingang heeft gevonden, worden ook conclusies naar de toekomst geformuleerd. De universiteiten engageren zich om verder te werken aan een aangescherpt beleid rond grensoverschrijdend gedrag. Dit engagement wordt concreet gemaakt in een actieplan dat, gespreid over zes verscheiden terreinen, inzet op een brede scope: explicitering van respectvol gedrag als basis voor preventiebeleid, laagdrempelig melden, transparante opvolging, effectieve tuchtprocedures, rapporteren en regelmatig evalueren. Bij de uitvoering van dit actieplan worden zowel experts uit het HR-beleid als diversiteitsexperts betrokken.

Diversiteit in het curriculum

De Vlaamse universiteiten hebben een diverse studentenpopulatie en zijn ingebed in een diverse samenleving, zoals onder andere blijkt uit het werk rond koloniaal verleden dat samen met de Franstalige universiteiten werd verricht. Mede naar aanleiding van aanbevelingen in dat rapport, wordt een lerend netwerk georganiseerd om ervaringen uit te wisselen en expertise te delen over hoe diversiteit vorm en plaats te geven in curricula. Diversiteitscompetenties in brede zin, niet beperkt tot interculturele competenties, staan centraal. De focus ligt op strategieën en instrumenten om diversiteitscompetenties te bevorderen binnen opleidingen en bij docenten. Een project met de Jonge Academie, die etnisch-culturele minderheden centraal stelt in haar werking voor 2022, neemt dit thema verder op, met naast aandacht voor onderwijs, ook een focus op de beleidsdomeinen personeel, onderzoek en studentenvoorzieningen.

Mentaal welzijn

Tijdens en in de nasleep van de coronacrisis wordt extra ingezet op het ondersteunen van het mentaal welzijn van studenten. De bijkomende middelen die de federale minister van Sociale zaken en Volksgezondheid vrijmaakt om studenten via groepsessies veerkrachtiger te maken, worden op het VLIR-secretariaat gecoördineerd. Gedurende de looptijd van het project (juni 2021 – juni 2022), worden verslagen opgemaakt om de besteding van de bijkomende middelen te verantwoorden. Deze periodieke samenvattingen brengen de strategieën en organisatiestructuren waarmee de universiteiten de zorg voor het welzijn van hun studenten opnemen in kaart.

iBOF: Elf interuniversitaire onderzoeksprojecten goedgekeurd

De vijf Vlaamse universiteiten selecteren elf excellente interuniversitaire BOF-projecten met een looptijd van vier jaar, goed voor een totaalbudget van 27,41 miljoen euro. De tweede oproep werd gelanceerd in juni 2021. De selectieprocedure bestond uit twee fases: (1) een interuniversitaire preselectie van de intenties door de onderzoeksraden en (2) een selectie van uitgewerkte projectaanvragen door gerenommeerde buitenlandse experts. Begin 2022 worden 80 intentieverklaringen voorgelegd aan de onderzoeksraden. Hiervan worden 23 projecten toegelaten tot de tweede ronde. De externe evaluatie van de 23 iBOF-projecten wordt uitbesteed aan de European Science Foundation (ESF). Elke projectaanvraag wordt schriftelijk beoordeeld door vijf experts. Eind oktober 2022 krijgen de onderzoeksconsortia de mogelijkheid om zich voor te stellen aan een internationaal panel. Het panel is onder de indruk van de beloftevolle consortia en hun kwalitatieve onderzoeksvoorstellen. Op basis van de ranking van het panel en de eigen budgettaire portefeuille, keuren de universiteiten elf iBOF-projecten goed die op 1 januari 2023 van start zullen gaan.

Het overzicht van de goedgekeurde interuniversitaire onderzoeksprojecten is beschikbaar op de VLIR-website:

<https://vlir.be/nieuws/interuniversitaire-onderzoeksconsortia/>

Steun voor het onderzoeks-, innovatie- en valorisatieluw van Europese universitaire netwerken

Alle Vlaamse universiteiten zijn aangesloten bij Europese universitaire netwerken: KU Leuven bij UNA Europa, UAntwerpen bij YUFE, UGent bij Enlight, UHasselt bij EURECA-PRO en VUB bij Eutopia. De Europese Universiteiten werden in eerste instantie opgezet vanuit de hogeronderwijsdimensie. Zij zullen daarnaast ook een belangrijke rol opnemen in het realiseren en versterken van de Europese Onderzoeksruimte en in het creëren van bijkomende loopbaanopportunities voor onderzoekers. De Vlaamse overheid ondersteunt de deelname van alle Vlaamse universiteiten aan hun respectieve Europese universitaire netwerken met een bijkomende subsidie specifiek voor het onderzoeks-, innovatie- en valorisatieluw. Deze subsidie laat de Vlaamse universiteiten toe te investeren in mobiliteit en in de uitbouw van strategische capaciteit die de onderzoeks- en valorisatieagenda van de betrokken Europese Universiteiten verder vorm geeft. Binnen VLIR delen de universiteiten hun ervaringen en expertise over de activiteiten binnen het kader van de Europese Universiteiten met betrekking tot onderzoek, innovatie en valorisatie.

Nieuw convenant tussen VLIR en EWI

In 2022 participeert VLIR aan de evaluatie van het convenant afgesloten tussen VLIR en het departement EWI voor de periode 2019-2022. Dit convenant regelt de subsidiëring voor twee taken die VLIR momenteel op zich neemt: enerzijds de ondersteuning van het Gezaghebbende Panel van het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand Sociale en Humane Wetenschappen (VABB-SHW) (een taak die verankerd is in het BOF-besluit) en anderzijds de ondersteuning aan universiteiten en andere onderzoeksinstituten op het gebied van de naleving van internationale regelgeving over het gebruik van genetische rijkdommen, zoals vastgelegd in het Nagoyaprotocol. In het kader van deze evaluatie stelt VLIR een strategisch plan op inzake de gewenste opvolging van de genoemde taken gedurende de komende jaren. De uitkomst van de evaluatie vormt mee de basis voor een nieuw convenant voor de periode 2023-2027. De Vlaamse Regering keurt het nieuw convenant tussen VLIR en EWI eind 2022 goed.

Stakeholder Engagement Panel

Vanuit het Overleg Externe Arbeidsmarkt, een subwerkgroep van de VLIR-werkgroep Doctoral Schools, wordt actief gewerkt aan het bevorderen van de loopbaanontwikkeling van jonge onderzoekers en het uitbouwen van contacten met de niet-academische arbeidsmarkt.

Een belangrijk initiatief dat reeds eind 2021 gelanceerd werd en wordt voortgezet in 2022 is het Stakeholder Engagement Panel (SEP). Het gaat om een structureel overlegplatform ingericht voor het bevorderen van de uitwisseling en samenwerking tussen enerzijds de Doctoral Schools en universitaire *career centers* en anderzijds werkgevers en andere arbeidsmarktactoren. Het platform laat toe om in dialoog te gaan over PhD Talent gerelateerde topics en over de doorstroom van doctoraats-houders naar de arbeidsmarkt. Een grote meerwaarde van dit panel tegenover de vroegere adviesraden die reeds bestonden aan sommige universiteiten, is het brede, interuniversitaire opzet, dat de bedrijven toelaat om op een gemakkelijke, efficiënte manier in contact te treden met alle Vlaamse universiteiten en indirect ook met de groep jonge onderzoekers die er werkzaam zijn.

De doelstelling is tweeledig. Ten eerste is er het streven naar een beter wederzijds begrip. Bedrijven vernemen in de SEP hoe de universiteiten en met name de Doctoral Schools inzetten op zowel de academische als de bredere professionele vorming van jonge onderzoekers, en welke meerwaarde het doctoraat heeft. De universiteiten op hun beurt krijgen een beter zicht op de noden, wensen, verwachtingen en ideeën van werkgevers. Ten tweede is het de bedoeling dat uit deze dialoog concrete samenwerkingsinitiatieven ontstaan. Die doelstelling wordt ook effectief gerealiseerd: reeds drie bedrijven die participeren aan de SEP, variërend van een kleine KMO tot een grote multinational, hebben intussen loopbaanontwikkelings- en netwerkinitiatieven gelanceerd specifiek gericht op doctorandi en postdocs.

In 2022 vinden twee meetings van de SEP plaats: een meeting gefocust op mogelijke instrumenten om onderzoekers gedurende een korte periode onder te dompelen in een niet-academische werkomgeving, en een meeting gefocust op het onderwerp competenties.

In totaal zijn momenteel zo'n 45-tal bedrijven en arbeidsmarktactoren betrokken bij de SEP.

Het panel wordt mogelijk gemaakt dankzij de OJO-subsidie (Ondersteuning Jonge Onderzoekers) van de Vlaamse overheid.

Academisch erfgoed

Bij de wijzigingen aan het Cultureel Erfgoeddecreet eind 2021 werden alle hindernissen voor het academisch erfgoed én voor de universiteiten als erfgoedbeheerders weggenomen. In uitvoering van die decreetswijziging wordt de VLIR-werkgroep Academisch erfgoed in 2022 verder betrokken als gesprekspartner voor de overheid en voor de sector.

De erkenning van academisch erfgoed opent voor de universiteiten opportuniteiten om voor hun erfgoedwerking duurzame beleidskeuzes te maken. Dit biedt dan weer kansen om tot nauwere samenwerking en afstemming binnen en tussen instellingen te komen en de binnen de universiteiten aanwezige expertise en innovatie ter beschikking te stellen van het bredere erfgoedveld.

Richtlijnen voor onderzoekers over dual use en misuse van onderzoek

De Vlaamse universiteiten werken samen met imec, VIB, het Instituut voor Tropische Geneeskunde, VITO en FlandersMake een update uit van de richtlijnen die onderzoekers sensibiliseren over dual use en misuse van onderzoek.

In de nieuwe publicatie wordt uitvoerig ingegaan op de verwachtingen van en verplichtingen voor onderzoekers in onderzoek waar dual use of misuse kan voorkomen. Dual use items zijn materialen, stoffen, technieken enzovoort die zowel voor civiele als militaire doeleinden gebruikt kunnen worden. Onder misuse verstaan we het misbruiken van onderzoek of onderzoeksresultaten voor onethische doeleinden. De focus ligt daarbij voornamelijk op misbruik voor criminele activiteiten, het schenden van mensenrechten of het in het gedrang brengen van de veiligheid van mensen, dieren of het milieu.

Het gaat dus om een samenspel van juridische en ethische verplichtingen, met soms complexe afwegingen.

De publicatie is beschikbaar op de VLIR-website:
<https://vlir.be/publicaties/richtlijnen-dual-use/>

Nagoya Protocol

Binnen de VLIR-werkgroep Wetenschap, ethiek en integriteit wisselen de instellingen ervaringen uit over hun *due diligence* inzake het Nagoya Protocol en Access & Benefit-Sharing. Belangrijke evoluties in het Europese en internationale (VN) debat worden opgevolgd, zodat actief de stem van onze onderzoekswereld wordt gehoord op die internationale processen en de impact op onderzoek aan de Vlaamse universiteiten kan worden ingeschat.

Mensenrechten

De implementatie van de VLIR-mensenrechtentoets wordt halfjaarlijks inter-universitair besproken. De instellingen lichten moeilijke casussen toe, praktijk-ervaringen worden uitgewisseld.

Proefdierenbeleid

De Vlaamse universiteiten werken, in samenwerking met VIB, het Instituut voor Tropische Geneeskunde en Johnson & Johnson, mee aan de ronde tafels met het oog op de vermindering van proefdiergebruik. Die zijn op initiatief van de Vlaamse minister van Dierenwelzijn en onder leiding van Technopolis opgezet. Via de VLIR-werkgroep Dierproeven en in samenwerking met VLUHR Kwaliteitszorg zijn de instellingen ook voortrekkers in de accreditatie van de permanente vorming van proefdiergebruikers.

Kennisveiligheid

Om beter te kunnen inspelen op de plannen van de overheid voor een beleid rond kennisveiligheid beslist de VLIR-werkgroep Internationalisering om een ad hoc werkgroep Kennisveiligheid op te richten. In de werkgroep zetelen experts vanuit de universiteiten. Het doel van de werkgroep is: het in kaart brengen van de bestaande / geplande interuniversitaire initiatieven inzake kennisveiligheid en, de redactie van een document waarin de kennisveiligheidsaanpak aan de Vlaamse universiteiten

wordt geduid ten aanzien van de Vlaamse beleidsmakers, mede op basis van een aantal door de Europese Commissie gepubliceerde, respectievelijk nog in het vooruitzicht gestelde documenten.

VLIR publiceert op 25 mei 2022 de visienota *Verantwoord internationaliseren. Visie van de Vlaamse universiteiten op een efficiënte aanpak van kennisveiligheid en ongewenste buitenlandse inmenging*. Centraal hierin staat het pleidooi tot de oprichting van een centraal kennisveiligheidsloket.

De visienota is beschikbaar op de VLIR-website:

https://vlir.be/beleidsdomeinen/internationalisering/#tab_8

Kennismigratie

Het ontwerp van wetsvoorstel tot omzetting van richtlijn 2016/801/EU en het betreffende ontwerp van koninklijk besluit worden geagendeerd voor de vergaderingen van de VLIR-werkgroep Kennismigratie. VLIR formuleert, in samenwerking met CRef en ARES, feedback op het voorontwerp van wet en KB.

De wet van 21 augustus 2022 (Belgisch Staatsblad van 9 november 2022) zet de Europese richtlijn 2016/801/EU betreffende de voorwaarden voor toegang en verblijf van derdelanders met het oog op onderzoek, studie, stages, vrijwilligerswerk, scholierenuitwisseling, educatieve projecten of au-pairactiviteiten, om naar Belgische wetgeving. Bij de universiteiten blijft er grote bezorgdheid bestaan over het personeelstekort bij de overheid en de langere doorlooptijden. Hierdoor dreigen de kennisinstellingen vooraanstaande wetenschappers uit derde landen mis te lopen.

Project Bedreigde wetenschappers

In 2021 ontving VLIR van de Vlaamse overheid een subsidie van 205.000,- euro voor de opvang van bedreigde wetenschappers. De subsidie heeft betrekking op de periode 1 september 2021 – 31 augustus 2022, en voorziet in de cofinanciering van de loon- en verblijfskosten van deze wetenschappers. In totaal worden acht wetenschappers opgevangen aan onze universiteiten.

Alumnielaties

In 2022 wordt in de schoot van VLIR een werkgroep Alumnielaties opgericht. De scope van de werkgroep betreft zowel de binnenlandse als de internationale alumniwerking. De opdracht van de werkgroep kan als volgt worden samengevat: het anticiperen op vragen vanwege de diplomatie, het uitwerken van een gezamenlijke aanpak waar relevant, het afstemmen van de zendingskalenders en de deelname aan zendingen, het (gemeenschappelijk) organiseren van events, en het delen van goede praktijken.

Buitenlandse zendingen

In 2022 sluiten delegaties van de universiteiten aan bij het staatsbezoek naar Litouwen en de economische missies naar het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Japan. De rectoren en een delegatie van onderzoekers nemen deel aan de zending van de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw, naar Genève. Tijdens deze missie wordt een bezoek gebracht aan CERN.

Ontwikkelingssamenwerking

Sharing minds, changing lives

Met de 2030 Agenda voor [Duurzame Ontwikkeling](#) als internationaal oriënterend kader en in het licht van mondiale uitdagingen zoals armoede, migratie, klimaat en wereldwijde conflicten, worden universiteiten en hogescholen uitgedaagd om hun studenten te vormen tot wereldburgers die kritisch en veerkrachtig in het leven staan. Tegelijkertijd spelen hogeronderwijsinstellingen via onderzoek en innovatie en concrete toepassingen in beleid en praktijk in diverse maatschappelijke sectoren, een sleutelrol bij het zoeken naar duurzame antwoorden op mondiale en lokale maatschappelijke uitdagingen.

VLIR-UOS is het platform waarbinnen het Vlaams hoger onderwijs al sinds 1998 samenwerkt in het kader van sharing minds, changing lives. Met middelen van de federale overheid is de organisatie de belangrijkste financier van internationale academische samenwerkingsprojecten en van beurzen voor studenten en professionals uit Vlaanderen en partnerlanden.

Afronding van het vijfjarenprogramma 2017-2021 (FYPI)

De coronamaatregelen in 2020-2022, en in het bijzonder het internationaal reisverbod, het verbod op samenkomsten in grote groepen, lockdowns in België en in onze partnerlanden, hebben een enorme impact gehad op de VLIR-UOS-projecten. Dankzij de welwillendheid van de financierende overheid [DGD](#) konden de lopende projecten rekenen op acht maanden verlenging, om hen in staat te stellen de geplande projectambities zo maximaal mogelijk te realiseren, binnen een gewijzigde context en randvoorwaarden. Op 31 augustus 2022 wordt het vijfjarenprogramma 2017-2021 (FYPI) formeel afgesloten.

VLIR-UOS controleert en aggregeert de resultaten van de FYPI-projecten samen met alle projectpartners, als basis voor een gecoördineerde en geconsolideerde rapportering naar de overheid. De rijke oogst van pas afgeronde projecten laat toe om collectief lessen trekken. Welke resultaten zijn geboekt en welke maatschappelijke veranderingen zijn hierdoor gegenereerd? Welke hiervan zijn ook toepasbaar in andere regio's of contexten? Wat is de impact? Welke lessen kunnen we trekken uit de manier waarop projecten worden opgezet en uitgevoerd? Hoe kunnen we ons voor de toekomst veerkrachtiger maken, meer bestand tegen pandemieën, internationale of lokale conflicten en andere onvoorziene omstandigheden maar ook flexibel en creatief inspelen op opportuniteiten? Het antwoord op deze en nog vele andere vragen wordt meegenomen, ter inspiratie van nieuwe projecten, als input voor bijsturing van huidig of ontwikkeling van nieuw VLIR-UOS-beleid, en als link naar andere actoren actief op het vlak van duurzame ontwikkeling.

Start van het vijfjarenprogramma 2022-2027 (FYP2)

Naast de afronding van de FYP1-projecten, gaat de aandacht in 2022 naar de selectie van de eerste *batch* van nieuwe FYP2-projecten. Het was twee jaar geleden, van vóór de coronaperiode, dat nog projectoproepen konden worden gelanceerd. De interesse in de finaliteit en financieringsmogelijkheden van de programma's en in het samenwerkingsmodel van VLIR-UOS is alleen maar toegenomen.

Vernieuwing en verbreding

Deze projecten zijn ondertussen op 1 september 2022 opgestart, als eerste *batch* binnen het nieuwe FYP2-beleidskader van VLIR-UOS.

Binnen dit kader is vernieuwing en verbreding de eerste beleidsprioriteit. Ambitie is om nieuwe academici te sensibiliseren en te motiveren om in te stappen in VLIR-UOS: jonge academici, vrouwelijke academici, academici uit disciplines die minder vertegenwoordigd zijn, zoals bijvoorbeeld de humane wetenschappen. Er zal in tegenstelling tot vroeger gewerkt worden met het beperken van de instroom bij projectoproepen in de vorm van regels inzake het maximum aantal lopende en ingediende voorstellen per promotor, om tegen de achtergrond van almaar stijgende projectaanvragen een redelijk slaagpercentage te kunnen blijven garanderen. De oogst van ingediende en geselecteerde voorstellen wordt geanalyseerd naar profiel van indieners, format van samenwerking, thema's, sectoren, disciplines en landen, en welke trends en ontwikkelingen hierin te ontwaren zijn.

Interinstitutionele samenwerking

De tweede beleidsprioriteit in FYP2 is het versterken van interinstitutionele samenwerking. Het belang en de meerwaarde ervan worden expliciet erkend en onderschreven, als middel en doel, vanuit het perspectief van de lokale partners (toegang tot een grotere en gegarandeerde pool van expertise, experten en netwerken), maar ook vanuit het perspectief van de Vlaamse instellingen (mogelijkheden voor samenwerking, collectief leren, kapitalisatie van ervaringen, maatschappelijke toepassingen en valorisatie, kostefficiëntie en duurzaamheidsgaranties). Dit gaat

zowel over samenwerking tussen een of meerdere universiteiten of hogescholen, als tussen universiteiten en hogescholen.

Randvoorwaarde hierbij is dat de Vlaamse instellingen zich ertoe engageren om een institutioneel beleidskader te creëren dat academici, docenten en personeel aanmoedigt in te stappen in *sharing minds, changing lives*, via stimulerende en omkaderende maatregelen, zoals loopbaantrajecten. Elke Vlaamse instelling kan voor dergelijke omkadering gebruik maken van haar door VLIR-UOS gefinancierd Global Minds project en de hierin voorziene flexibiliteit en aansluitingsmogelijkheden bij het eigen instellingsbeleid.

Via associatieve projecten zullen de universiteiten inspanningen leveren om de hogescholen en hogeschooldocenten te ondersteunen in het kader van VLIR-UOS-projectindiening en -uitvoering, en zullen de universiteiten, hogescholen en associaties de samenwerking tussen hogescholen en universiteiten actief stimuleren en concretiseren via specifieke initiatieven of projecten. Het succes van de associatieve projecten is een gedeelde verantwoordelijkheid van de hogescholen, de universiteiten, de associaties, en ook van VLIR-UOS, vanuit de nieuwe rol van *Connect. Learn. Inspire*.

Connect. Learn. Inspire.

Als koepelorganisatie zal VLIR-UOS inzetten op *Connect. Learn. Inspire*: het faciliteren van verbinding tussen academici, projecten en instellingen, waar ook ter wereld, met het oog op netwerkvorming, samenwerking, valorisatie en concrete toepassing van resultaten, en collectief leren. Het verzamelen van basisinformatie en kerndata, deze delen en hierover communiceren is hierbij cruciaal. Daarom zal VLIR-UOS zwaarder inzetten op het organiseren van platformen en evenementen, het samenbrengen van experts, het verbinden van vragen uit de samenleving, uit tal van sectoren, met wetenschappelijke expertise en het inspireren en faciliteren van nieuwe projecten vanuit *emergencies* en/of *opportunities*, het verzamelen en delen van data, en op communicatie.

INTERNE ORGANISATIE

Samenstelling raad en bureaus

31 december 2022

Raad

voorzitter: Rik Van de Walle, rector Universiteit Gent

ondervoorzitters: Jan Danckaert, rector Vrije Universiteit Brussel; Herman Van Goethem, rector Universiteit Antwerpen; Bernard Vanheusden, rector Universiteit Hasselt

secretaris: Luc Sels, rector KULeuven

effectieve leden: Wim Desmet, algemeen beheerder KU Leuven; Bart Heijnen, algemeen beheerder Universiteit Antwerpen; Nic Van Craen, algemeen beheerder VUB; Mieke Van Herreweghe, vicerector Universiteit Gent

leden met raadgevende stem: Tine Baelmans, vicerector Onderwijsbeleid KU Leuven; An De Backer, academisch beheerder Universiteit Hasselt; Jeroen Vanden Berghe, logistiek beheerder Universiteit Gent; Koen Verlaeckt, secretaris-generaal VLIR

vertegenwoordigers van de overheid: Els Titeca, afgevaardigde van de minister van Onderwijs

vertegenwoordiger van VVS (Vlaamse Vereniging van Studenten): Timon Hast

Bureau der rectoren

voorzitter: Rik Van de Walle, rector Universiteit Gent

ondervoorzitter: Jan Danckaert, rector Vrije Universiteit Brussel

leden: Luc Sels, rector KU Leuven; Herman Van Goethem, rector Universiteit Antwerpen; Bernard Vanheusden, rector Universiteit Hasselt

secretaris: Koen Verlaeckt, secretaris-generaal VLIR

Bureau VLIR-UOS

voorzitter: Ann Peeters, Vrije Universiteit Brussel

ondervoorzitter: Peter Bols, Universiteit Antwerpen

leden: Nadine Buys, KULeuven; Stijn Coenen, Vlaamse Hogescholenraad; Ann Cuypers, Universiteit Hasselt; Ken Haenen, Universiteit Hasselt; Sarah Van de Velde, Universiteit Antwerpen; Kim Van der Borgh, Vrije Universiteit Brussel; Mieke Van Herreweghe, Universiteit Gent; Guido Van Huylbroeck, Universiteit Gent; Nele Vermeulen, Vlaamse Hogescholenraad; Chris Verslype, KULeuven

Personeel VLIR-secretariaat

31 december 2022

Bernadette Allaert, beleidsmedewerker Internationalisering en Externe communicatie; Aurélie Aromatario, beleidsmedewerker Evaluatie abortuswetgeving; Marjoleine (Jo) Breda, senior beleidsmedewerker Sociaal beleid; Marleen Bronders, senior beleidsmedewerker Onderwijs; Filip Colson, beleidsmedewerker Onderzoek; Ine Corteville, beleidsmedewerker Vlaams Talenplatform; Fien De Meyer, beleidsmedewerker Evaluatie abortuswetgeving; Tine De Koninck, beleidsmedewerker Vlaams Talenplatform; Karen Decancq, beleidsmedewerker Universitair beheer; Aurora Geerts, beleidsmedewerker Onderzoek; Danielle Gilliot, senior beleidsmedewerker Onderzoek; Julie Lippens, beleidsmedewerker Vlaams Talenplatform; Isabelle Melis, beleidsmedewerker Onderwijs; Krisztina Olah, office manager; Nele Robberechts, beleidsmedewerker Onderzoek; Alexander Van de Sijpe, projectmedewerker; Joachim Van Haver, directiemedewerker; Koen Verlaeckt, secretaris-generaal

INTERNE ORGANISATIE

VLIR-overlegplatformen

31 december 2022

Beheer en Administratie

- domeinwerkgroep Universitair beheer en Administratie (UBA)
- werkgroep Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
- commissie Financieel directeurs
- ad hoc werkgroep Boekhoudkundige adviezen
- werkgroep Personeel
- ad hoc werkgroep Personeelsstatistieken
- ad hoc werkgroep Cyberveiligheid
- ad hoc werkgroep NIRAS
- ad hoc werkgroep Stagecontracten jonge onderzoekers (on hold)
- ad hoc werkgroep Digitaal toetsen
- ad hoc werkgroep Europese klokkenluidersregeling
- ad hoc werkgroep Bedreigde wetenschappers
- ad hoc werkgroep Buitenlands payrollbeheer
- ad hoc werkgroep Budgettaire impact verhoging pensioenleeftijd

Diversiteit en Sociaal beleid

- domeinwerkgroep Sociaal beleid en Diversiteit
- werkgroep Gender
- ad hoc werkgroep Kansengroepgegevens
- werkgroep SOVO (Sociale Voorzieningen voor studenten)
- ad hoc werkgroep Grensoverschrijdend Gedrag (GOG)

Internationalisering

- domeinwerkgroep Internationalisering
- werkgroep Kennismigratie
- werkgroep Alumni relaties
- werkgroep Kennisveiligheid

Onderwijs en Kwaliteitszorg

- domeinwerkgroep Onderwijs
- Centrale IJkingstoetscommissie
- Kerncommissie ijkingstoetsen
- Stuurgroep Oriënteringstool
- werkgroep Kwaliteitszorg
- werkgroep Lerarenopleiding
- werkgroep Opleidingsaanbod
- ad hoc werkgroep Engelse vertalingen
- ad hoc werkgroep Diplomasupplement
- werkgroep SIDU (Instroom, Doorstroom en Uitstroom)
- stuurgroep VLIR-VDAB
- VLIR-VDAB werkgroep TTT

Onderzoek en Innovatie

- domeinwerkgroep Onderzoek en Innovatie
- gezaghebbende panel VABB-SHW
- werkgroep Doctoral Schools
- subwerkgroep Doctoral Schools, overleg externe arbeidsmarkt
- werkgroep EU Research
- werkgroep EU Research, VLIR & CRef
- werkgroep RDM (Research Data Management) en OS (Open Science)
- werkgroep TTO (Tech Transfer Offices)
- werkgroep Wetenschap, Ethiek en Integriteit (WE & I)
- werkgroep Academisch erfgoed
- ad hoc werkgroep Dual use
- ad hoc werkgroep Informatie- en Archiefbeheer
- ad hoc werkgroep Collectieregistratie
- ad hoc werkgroep iBOF
- ad hoc werkgroep Wetgeving dierproeven
- ad hoc werkgroep DNA
- ad hoc werkgroep Europese Universiteiten

Andere werkgroepen

- VLIR & CRef werkgroep Koloniaal verleden van België

PERSBERICHTEN, OPINIESTUKKEN EN ACTUA

Aansluitend bij de academische actualiteit worden regelmatig persberichten gelanceerd en actua-berichten gepost.

De opiniestukken en persberichten kunnen worden geraadpleegd op de VLIR-website: <https://vlir.be/nieuws/>.

Overzicht

- IJkingstoetsen 2022, persbericht, 14 februari 2022
- Opschorting samenwerking Rusland, persbericht, 10 maart 2022
- Grensoverschrijdend gedrag, persbericht, 30 maart 2022
- Kennisveiligheid, persbericht, 7 juni 2022
- IJkingstoets 2022, persbericht, 20 juni 2022
- IJkingstoetsen 2022, persbericht, 1 juli 2022
- Solidair met bedreigde studenten en wetenschappers uit conflictlanden, opiniestuk, 11 november 2022
- Elf nieuwe interuniversitaire projecten geselecteerd, persbericht, 22 december 2022

KERNCIJFERS

168.779

Totaal aantal actieve inschrijvingen met een diplomacontract, AJ 2021-2022 (teldatum: 30/9/2022)¹

1.976

Aantal doctoraatsdiploma's, AJ 2018-2019 (ongewogen)⁵

€2.701.677.552

Totaalbedrag bedrijfsinkomsten (2021)⁹

19.853,06

Totaal aantal wetenschappelijke personeelsleden, op 1 februari 2022 (in VTE)²

227.517

Aantal publicaties in het Web of Science en het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand (Sociaal en Humane Wetenschappen), 2010-2019⁶

€157.532.476

Inkomsten uit Europese programma's (2021)¹⁰

61,22%

% van het personeel gefinancierd buiten de werkingsuitkeringen, op 1 februari 2022 (in VTE)³

1.072

Aantal toegekende octrooien, 2016-2020 (niet gewogen)⁷

€327.026.709

Inkomsten uit contractonderzoek met de privésector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom), 2021¹¹

9.719,17

Totaal aantal administratieve en technische personeelsleden, op 1 februari 2022 (in VTE)⁴

109

Aantal gecreëerde spin-off, 2016-2020⁸

Bronnen

¹ Dataloop

²⁻³⁻⁴ Personeelsstatistieken, telling 1 februari 2022

⁵⁻⁶ BOF-sleutel 2022

⁷⁻⁸ ECOOM

⁹⁻¹⁰⁻¹¹ jaarrekeningen universiteiten

COLOFON

Het Jaarverslag 2022 van de Vlaamse Interuniversitaire Raad is gepubliceerd in elektronische versie en is als download beschikbaar op de website:

<https://vlir.be/publicaties/jaarverslag/>.

verantwoordelijke uitgever: Koen Verlaeckt, secretaris-generaal

Vlaamse Interuniversitaire Raad

Ravensteingalerij 27 bus 6, 1000 Brussel

T. +32 (0)2 792 55 00

administratie@vlir.be

www.vlir.be / @ VLIRnws

D/2023/2939/1

